

Jaarverslag 2023

Rekenkamercommissie
Waterschap Aa en Maas

's-Hertogenbosch, 29 december 2023
Versie: Definitief

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Inleiding	2
Hoofdstuk 1 Jaarprogramma 2023.....	4
Hoofdstuk 2 Uitgevoerde onderzoeken	5
2.1 Bedrijfswaterplan	5
2.2 Doelmatigheid subsidieverstrekking	6
2.3 Wet versterking decentrale rekenkamers	9
Hoofdstuk 3 Nazorg op eerdere onderzoeken.....	10
Hoofdstuk 4 Groslijst.....	11
Hoofdstuk 5 Nawoord	13
Colofon	14

Inleiding

Over de commissie

De Rekenkamercommissie van waterschap Aa en Maas wil door gericht onderzoek, quick scans en praktische adviezen op actieve wijze een bijdrage leveren aan het verbeteren van de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het bestuurlijk handelen van het waterschap.

Dit jaarverslag geeft inzicht in wat de commissie afgelopen jaar gedaan heeft om die rol te vervullen. Het betreft het laatste jaarverslag van de Rekenkamercommissie, aangezien met ingang van 2024 het waterschap beschikt over een bij wet (Wet versterking decentrale rekenkamers) verplichte rekenkamer. Vanwege deze wetgeving is in afstemming met het toenmalige algemeen bestuur (AB) besloten na de bestuurswisseling in maart 2023 ook geen AB-leden meer aan te wijzen voor de tussenliggende periode en hebben de externe leden de honneurs waargenomen.

In 2023 heeft de Rekenkamercommissie zes maal vergaderd. De Rekenkamercommissie beschikte in 2023 over een eigen budget van € 35.000. De leden ontvangen een vergoeding voor hun werkzaamheden. Interne leden ontvangen een maandelijkse vergoeding en de externe leden ontvangen een presentievergoeding voor reguliere vergaderingen. Daarnaast krijgen alle leden de reiskosten vergoed. In 2023 bedroegen de vergoedingen in totaal € 5.800.

Voor het uitvoeren van de onderzoeken heeft de Rekenkamercommissie een beroep gedaan op de onderzoekscapaciteit binnen de organisatie; er is geen gebruik gemaakt van een (extern) onderzoeksbureau.

Vanuit de organisatie is alle medewerking aan de onderzoeken verleend, met vrije toegang tot alle van belang zijnde informatie en medewerking van sleutelfunctionarissen en andere betrokkenen in de organisatie.

De Rekenkamercommissie bestaat op moment van schrijven uit twee leden. In de periode tot de verkiezingen waren er zes leden, waarvan vier leden uit het algemeen bestuur en twee externe leden. De interne leden waren (tot ultimo maart 2023):

- Mevrouw J. Hendrickx
- De heer R.T.M. Bots (plaatsvervangend voorzitter)
- De heer J.Y. Aardoom
- De heer P. van Boekel

De externe leden zijn (tot 1 januari 2024):

- Mevrouw J.M.A. Jong
- De heer G.T. Schermers (voorzitter)

De Rekenkamercommissie wordt tot 1 januari 2024 ondersteund door een ambtelijk secretaris uit de organisatie van het waterschap.

Voor de meer algemene achtergrondinformatie, zoals de doelstelling van de Rekenkamercommissie, de verordening en het reglement van orde wordt verwezen naar de website van de Rekenkamercommissie¹.

Op weg naar een nieuwe rekenkamer

De Rekenkamercommissie houdt een groslijst bij van mogelijke onderzoeksonderwerpen. In tegenstelling tot eerdere jaren (in het najaar) heeft de Rekenkamercommissie er voor gekozen in 2023 geen bijeenkomst te organiseren om de leden van het algemeen bestuur de

---

¹ <https://www.aaenmaas.nl/overons/bestuur-organisatie/commissies/rekenkamercommissie/>

mogelijkheid te bieden suggesties voor onderzoeksonderwerpen aan te dragen. Dit om de nieuwe rekenkamer in 2024 de gelegenheid te bieden al in een vroegtijdig stadium in gesprek te gaan met (een afvaardiging van) het algemeen bestuur om kennis te maken, afspraken te maken over de wijze van communicatie en richting te geven aan het onderzoeksprogramma.

Ter voorbereiding op de invulling van een volledige externe rekenkamer heeft de Rekenkamercommissie, zoals ook gevraagd door het algemeen bestuur, enkele alternatieven in beeld gebracht hoe de rekenkamer zou kunnen worden ingericht en dit, voorzien van een advies, gepresenteerd in het thema-AB van januari 2023. Daarna is conform dit advies een en ander in gang gezet. Inmiddels is in het AB van 13 oktober 2023 een besluit genomen over de inrichting van de rekenkamer per 1 januari 2024 en is een verordening vastgesteld. In het AB van 15 december 2023 zijn op voordracht van de selectiecommissie de voorzitter en leden van de rekenkamer per 1 januari 2024 benoemd.

Verder is er door de secretarissen van de rekenkamercommissies van de Brabantse waterschappen een memo opgesteld met mogelijkheden voor (gezamenlijke) invulling van de secretarisrol voor de nieuwe rekenkamers. Het is echter aan de rekenkamers zelf om met een voordracht voor invulling te komen. Dat past bij de zuivere rolverdeling zoals bedoeld in de wet en bij de visie van de nieuwe rekenkamer op de organisatie van het rekenkamerwerk.

De Rekenkamercommissie zal zorgdragen voor een overdrachtdossier ten behoeve van de rekenkamer.

Hoofdstuk 1 Jaarprogramma 2023

Onderzoeken

In het jaarprogramma 2023 stond een onderzoek naar bedrijfswaterplannen opgenomen. Hoewel niet gepland, is hier in de loop van 2023 nog een 'Verkenning doelmatigheid subsidieverstrekking' aan toegevoegd.

Onderwerp	Omschrijving
1. Bedrijfswaterplan	Het waterschap laat bedrijfswaterplannen opstellen. Hoe functioneert het gebruik van bedrijfswaterplannen en wat levert dat op? Wat is het ambitieniveau van het waterschap?
2. Doelmatigheid subsidieverstrekking	Het waterschap verstrekt subsidies, bijvoorbeeld voor vergroening en afkoppeling. Hoe effectief zijn de subsidies die het waterschap verstrekt? Hoe verloopt de samenwerking met de gemeenten in het licht van de subsidievertrekking? (Ter illustratie: wanneer het waterschap een subsidie verstrekt voor het afkoppelen van verhard oppervlak en de gemeenten kosten in rekening brengt voor het aansluiten op een gescheiden rioolstelsel, dan is dat contraproductief).

Van beide onderwerpen wordt in hoofdstuk 2 uitgebreider verslag gedaan.

Nazorg op eerdere onderzoeken

Naast nieuwe onderzoeken / quickscans draagt de Rekenkamercommissie periodiek zorg voor een follow-up op eerdere onderzoeksrapporten (nazorg). Hierbij wordt nagegaan wat de stand van zaken is van de aanbevelingen en de door het dagelijks bestuur in haar zienswijze gedane toezeggingen.

Hoewel er geen door het DB toegezegde acties naar aanleiding van eerdere onderzoeken meer openstonden, heeft de Rekenkamercommissie in 2023 – mede naar aanleiding van eerdere bevindingen in het rapport 'Review realisatie natuurdoelen' van de Rekenkamercommissie en in reactie op het briefadvies 'Goed water goed geregeld' van de Raad voor de leefomgeving – een rekenkamerbrief naar het DB gestuurd, welke het DB heeft geagendeerd in het AB van 13 oktober 2023.

In hoofdstuk 3 wordt hiervan nader verslag gedaan.

Hoofdstuk 2 Uitgevoerde onderzoeken

2.1 Bedrijfswaterplan

Aanleiding

In de Rekenkamercommissie van 8 december 2022 is besloten een verkennend vooronderzoek te doen naar het onderwerp bedrijfswaterplannen (BWP), zoals aangedragen door AB-leden in de door de Rekenkamercommissie georganiseerde bijeenkomst van 24 november 2022, waarbij AB-leden is gevraagd suggesties voor onderzoeksonderwerpen aan te dragen.

Hoofdvraag

Hoe functioneert het gebruik van bedrijfswaterplannen en wat levert dat op? Kan het gebruik van bedrijfswaterplannen verder worden geïntensiveerd of worden uitgebreid met effecten op de bodem?

Deelvragen

- 1) Beleid en ambitie waterschap Aa en Maas
  - a) Wat is het beleid, doelstelling en ambitie van Aa en Maas inzake bedrijfswaterplannen?
- 2) Proces
  - a) Hoe verloopt het proces inzake bedrijfswaterplannen bij Aa en Maas?
  - b) Wat doet Aa en Maas met bedrijfswaterplannen?
- 3) Effectiviteit
  - a) Is er zicht op het effect van bedrijfswaterplannen voor het waterschap en/of bedrijven?
  - b) Welke factoren zijn van invloed op functioneren/gebruik?
  - c) Worden effecten gemonitord?
- 4) Benchmark
  - a) Hoe doen andere waterschappen het (Brabantse Delta/Dommel)?
  - b) Is dit te benchmarken?
  - c) Leren we van elkaar?
- 5) Is uitbreiding (met bijvoorbeeld bodem) mogelijk / wenselijk?
  - a) Kunnen de plannen worden geïntensiveerd en waar is dat van afhankelijk?
  - b) Kunnen deze plannen worden uitgebreid voor wat betreft de effecten op de bodem?

Aanpak

Door middel van een kort (niet uitputtend) brononderzoek is een eerste verkenning van het onderzoeksonderwerp uitgevoerd op basis waarvan de (deel)vragen op hoofdlijnen zijn beantwoord.

Conclusie

De meeste vragen in het vooronderzoek worden in meer of mindere mate beantwoord. Het bedrijfswaterplan is al twee keer geëvalueerd (in 2015 en 2018). De (door)ontwikkeling naar een bedrijfsbodemwaterplan (BBWP) is – zoals ook is afgesproken in het Bestuursakkoord 2019-2023 – (Brabant-breed) ingezet en wordt bij Aa en Maas onder andere al als pilot in het project SGB (Sensor Gestuurd Boeren) al enige tijd toegepast.

De Rekenkamercommissie was dan ook van mening dat – gezien de energie die nu aan het bedrijfsbodemwaterplan besteed wordt en de fase waarin het nu verkeert – het op dat moment geen onderzoekwaardig onderwerp was voor de Rekenkamercommissie.

Dit laat onverlet dat over een periode van 2-3 jaar wel gekeken kan worden naar wat het instrument en de verbreding dan doet. De Rekenkamercommissie heeft het onderwerp

daarom opnieuw op de groslijst gezet als suggestie voor mogelijk onderzoek op termijn, door de dan nieuwe rekenkamer.

Uit het vooronderzoek bleek wel dat een aantal aandachtspunten al door het DB bekeken kon worden, of richting AB ten minste zekerheid over gegeven kon worden. Als voorbeeld: er is niet door de Rekenkamercommissie bekeken of een ingediend BWP voor een onttrekkingsvergunning inhoudelijk wordt beoordeeld en waarop deze wordt getoetst. Dit is een aspect om als DB nadere duiding op te geven. Ook hoe Brabant-breed met de andere waterschappen wordt opgetrokken en wat er komende jaren wordt gedaan om te komen tot een effectieve inzet van het instrument BBWP is interessant voor het AB om nader kennis van te kunnen nemen.

Verder constateerde de Rekenkamercommissie dat uit de vraagstelling vanuit het algemeen bestuur bleek dat de informatievoorziening richting AB over dit onderwerp beperkt is. Ook de (nu inmiddels voormalige) interne leden van de Rekenkamercommissie waren zeer beperkt op de hoogte van de actuele stand van zaken.

Reactie DB en behandeling in AB

Het vooronderzoek is in mei 2023 aangeboden aan het dagelijks bestuur met het verzoek de informatie door te geleiden naar het algemeen bestuur. Het vooronderzoek met aanbiedingsbrief van de Rekenkamercommissie is door het DB geagendeerd in de vergadering van het algemeen bestuur van 13 oktober 2023. Het DB gaf daarbij aan:

“Het DB neemt het signaal van de Rekenkamercommissie ter harte om de informatievoorziening over dit onderwerp naar het AB te verbeteren. Het agenderen van deze nota met een duiding van de vervolgstappen is daarin een eerste stap.”...

”Vervolg: Het BBWP blijft nog een aantal jaren in ontwikkeling en wordt tot 2027 volledig uitgerold. In 2022 is een kernteam BBWP geformeerd, bestaande uit een afvaardiging van de betrokken waterschappen, ZLTO, Nutriënten Management Instituut (NMI) en Provincie Noord-Brabant. Stapsgewijs worden nieuwe toepassingen en modules ontwikkeld en geïntegreerd. Denk hierbij aan de Open Bodem Index (OBI) en de voortgangsmonitoring van BodemUp.

Daarnaast wordt door een sub-werkgroep van de projectgroep berekening gewerkt aan de ontwikkeling van een waterkwantiteitsmodule binnen het BBWP. Dit vormt een onderdeel van het nieuwe beregeningsbeleid. Aan de hand van de waterkwantiteitsmodule wordt het principe ‘voor wat, hoort wat’ toepasbaar gemaakt in de praktijk. De verwachting is dat de lijst van maatregelen en de weging daarvan gereed is in Q4 2023, zodat deze kan worden geoperationaliseerd in lopende pilots beregening. Daarnaast volgt een doorontwikkeling op de praktische toepassing van de module met bijvoorbeeld VTH.

Afhankelijk van de agenda van het AB kunt u in het laatste kwartaal van 2023 of uiterlijk in de eerste helft van 2024 een presentatie aan het AB verwachten over de meest recente ontwikkelingen m.b.t. het BBWP en een uitgebreide blik op toekomstige ontwikkelingen. Daarnaast wordt de link van het instrument met het nieuw te ontwikkelen beregeningsbeleid nader toegelicht.”

2.2 Doelmatigheid subsidieverstrekking

Aanleiding

In het onderzoeksprogramma 2023 van de Rekenkamercommissie Aa en Maas is als onderzoeksonderwerp opgenomen het onderwerp ‘Doelmatigheid subsidies’. De Rekenkamercommissie heeft daartoe een quickscan uitgevoerd naar het onderzoeksonderwerp subsidieverstrekking.

Hoofdvraag

Het waterschap verstrekt subsidies, bijvoorbeeld voor vergroening en afkoppeling. Hoe effectief zijn de subsidies die het waterschap verstrekt? Hoe verloopt de samenwerking met de gemeenten in het licht van de subsidievertrekking?

Aanpak

De Rekenkamercommissie heeft voor deze verkenning een analyse gemaakt van de huidige subsidieregelingen. Er zijn acht subsidieregelingen in het onderzoek meegenomen. Hiervoor is een invulformat opgesteld met onderzoeksvragen, welke bij de betreffende ambtelijke contactpersonen per regeling zijn uitgevraagd en ingevuld.

De quickscan is zeer recent afgerond.

Conclusies en aanbevelingen

De quickscan leidt tot onderstaande conclusies:

1. Het Waterschap Aa en Maas kent een vijftal subsidieregelingen die het realiseren van de doelen van het waterschap moeten ondersteunen. Daarnaast betaalt het waterschap mee aan een tweetal regelingen van de provincie en een regeling van het Prins Bernard Cultuurfonds.
2. Die van de regelingen van het waterschap (Biodiversiteit, Klimaatbestendige maatregelen en Recreatie-educatie-participatie) zijn makkelijk te vinden op de website van het waterschap. De overige regelingen zijn meer 'verstopt' en minder makkelijk te vinden. De regelingen hebben doorgaans wel eigen 'communicatiekanalen' (via nieuwsbrieven etc.).
3. De grondslag van de (recente) regelingen is de Algemene subsidieverordening. Dit is in de regelingen niet altijd duidelijk gemaakt en dit zal worden hersteld. De recente regelingen zijn vastgesteld door het Dagelijks Bestuur (DB). De status van de zogenaamde Anti-afhaakregeling zal eind dit jaar duidelijk moeten worden, daar de grondslag stopt.
4. De subsidieregelingen dragen bij aan de doelstellingen van het waterschap en het 'waterbewustzijn' van burgers en bedrijven (en mede-overheden).
5. De meeste regelingen richten zich op particulieren, een enkele op bedrijven, andere overheden of andere partijen (Natuurverenigingen, stichtingen en ZZP'ers).
6. Het waterschap spendeert per jaar ongeveer € 1,5 miljoen aan de aan het onderzoek meegenomen subsidies (op een begroting van meer dan € 143 miljoen; 2023). Dit beeld is enigszins vertekend door de hoge subsidie voor Anti-afhaak.
7. Het aantal gehonoreerde aanvragen is zeer wisselend en afhankelijk van de subsidieregeling. De Subsidie recreatie-educatie-participatie lijkt succesvol qua toenemend aantal aanvragen, de regeling Schoolpleinen voor de toekomst en (in minder mate) Buurtnatuur en Waterfonds lijken minder succesvol aan het worden (minder aanvragen dan de jaren er voor).
8. Het desgevraagd overleggen van informatie met betrekking tot outcome, lukt bij vier van de acht regelingen. Op basis van de overlegde gegevens is niet duidelijk of de gegevens verder onvoldoende zijn bijgehouden of dat de informatie niet is verstrekt. Bij één regeling vindt er geen check op de realisatie plaats alvorens definitieve toekenning van de subsidie plaatsvindt.
9. Er zijn geen signalen die maken dat er twijfel is over de uitvoering of continuïteit van regelingen. Bij een deel van de regelingen zijn verbetermogelijkheden in de uitvoering benoemd, waarmee de betrokkenen aan de slag kunnen.
10. Het AB moet zowel na vaststelling van een regeling door het DB, als voor wat betreft verantwoording over de uitvoering, resultaten en uitnutting van het subsidiebudget, actiever geïnformeerd worden.
11. Of de inzet van de in de quickscan meegenomen regelingen daarvoor het meest effectieve en efficiënte instrument is, is niet te zeggen. Een dergelijke kosten-baten afweging is ook niet (goed) te maken. De doelmatigheid en doeltreffendheid van de regelingen zijn niet duidelijk.

Op basis van de bevindingen heeft de Rekenkamercommissie onderstaande aanbevelingen:

1. Verbeter de bekendheid en vindbaarheid van de subsidieregelingen die het waterschap Aa en Maas zelf heeft, of aan meebetahlt. Dit moet allereerst op de website van het waterschap, maar kan mogelijk ook nog via de andere 'communicatiekanalen' die worden ingezet. Vooral de regelingen die de eerste zeven maanden van 2023 minder succesvol leken te zijn, zullen mogelijk weer meer voor het voetlicht moeten worden gebracht.
2. Geef op korte termijn helderheid aan het AB hoe verder zal worden gegaan met de Anti-afhaakregeling.
3. Hanteer een uniform subsidieregister of registratiesysteem voor het bijhouden van de outcome van de verschillende regelingen, zodat op elk moment van elke regeling de outcome inzichtelijk kan worden gemaakt. Zorg dat er een uniforme terugkoppeling hierover aan het AB plaatsvindt (via de uit de P&C-cyclus voortvloeiende documenten), niet alleen over resultaten maar ook over de uitvoering en uitnutting van het subsidiebudget.
4. Regel in dat er immer als subsidieverstrekker een check plaatsvindt op de realisatie alvorens definitieve toekenning plaatsvindt, of maak transparant hoe de afweging plaatsvindt dit niet te doen.
5. Op onderdelen zijn verbetermogelijkheden aangedragen om de uitvoering van de regelingen te optimaliseren. Pak dit als DB actief op. Evalueer hoe het zover heeft kunnen komen dat een regeling in uitvoering is, die niet in het DB is vastgesteld.
6. Versterk als DB de actieve informatieplicht richting AB bij het instellen van een nieuwe regeling. Uniformeer, al dan niet in samenspraak met de nieuw ingestelde auditcommissie, de informatieverstrekking over subsidie(regelingen) aan het AB.
7. Het is aan het AB af te wegen of en in welke mate zij het subsidie-instrument wenst in te zetten als onderdeel van het beleidsinstrumentarium. Deze quickscan kan het inzicht geven deze afweging te maken. Op onderdelen waar deze quickscan open einden laat zien, kan het DB desgevraagd het beeld completeren (bijvoorbeeld het aantal gerealiseerde Schoolpleinen).

Reactie DB en behandeling in AB

De quickscan is op 1 november 2023 aangeboden aan het dagelijks bestuur met het verzoek de rapportage te agenderen voor de eerstvolgende commissievergadering en het algemeen bestuur. De rapportage is door het DB ter kennisname geagendeerd in de vergadering van het algemeen bestuur van 15 december 2023, voorzien van onderstaande zienswijze van het DB:

“Het dagelijks bestuur heeft met belangstelling kennisgenomen van de conclusies en aanbevelingen van de QuickScan Doelmatigheid Subsidieregelingen. De regelingen dragen bij aan de (water)doelen van het waterschap. Wij kunnen ons vinden in de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer.

U heeft in uw rapport verschillende aanbevelingen gedaan, wij pakken dit als volgt op:

- *De bekendheid en vindbaarheid van de subsidieregelingen gaan wij verbeteren. Hiervoor zijn inmiddels aanpassingen gedaan op de website zodat de verschillende subsidieregelingen op dezelfde pagina staan.*
- *De omvang van de subsidies wordt inderdaad vertekend door de relatief hoge subsidie voor de anti-afhaakregeling. Het algemeen bestuur wordt in de vergadering van 15 december geïnformeerd over het vervolg van de anti-afhaakregeling.*
- *Het verbeteren van een uniform registratiesysteem voor de outcome van de verschillende regelingen is opgepakt. Dit wordt op eenzelfde manier in Djuma verwerkt en ontsluiten we via een dashboard (Power-BI) zodat de informatie over de inzet, doelen en gebruik van de regeling altijd beschikbaar is.*

Het dagelijks bestuur informeert het algemeen bestuur jaarlijks over de inzet van de verschillende subsidieregelingen.”

In het AB van 15 december 2023 is besloten om de rapportage ter bespreking te agenderen voor de commissievergadering. Ten tijde van het opstellen van dit jaarverslag is de agendering hiervan nog niet bekend.

2.3 Wet versterking decentrale rekenkamers

Naar aanleiding van de op 27 september 2022 in de eerste kamer aangenomen Wet versterking decentrale rekenkamers heeft de Rekenkamercommissie een verkenning gedaan naar de consequentie en mogelijk oplossingsalternatieven voor de inrichting van een (volledig onafhankelijke) rekenkamer bij Aa en Maas, resulterend in een discussienota. De voorzitter van de Rekenkamercommissie heeft deze nota in het thema-AB van 20 januari 2023 gepresenteerd, waarbij het algemeen bestuur haar wensen met betrekking tot de inrichting van een rekenkamer kenbaar heeft gemaakt.

Inmiddels is in het AB van 13 oktober 2023 een besluit genomen over de inrichting van de rekenkamer per 1 januari 2024 en is een verordening vastgesteld. In het AB van 15 december 2023 zijn op voordracht van de selectiecommissie de voorzitter en leden van de rekenkamer per 1 januari 2024 benoemd.

Hoofdstuk 3 Nazorg op eerdere onderzoeken

Jaarlijks voert de Rekenkamercommissie nazorg uit op eerdere onderzoeken. In het jaarverslag van 2022 heeft de Rekenkamercommissie geconstateerd dat er geen door het DB gedane toezeggingen uit eerdere onderzoeken meer openstaan of er dusdanige energie op zit, dat de Rekenkamercommissie er vertrouwen in heeft dat de betreffende verbeterinitiatieven worden doorgezet. Hiermee is de nazorg op eerdere Rekenkameronderzoeken formeel afgerond.

Desondanks heeft de Rekenkamercommissie naar aanleiding van het briefadvies 'Goed water goed geregeld' van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli), mede in relatie tot de bevindingen in het in 2021 door de Rekenkamercommissie uitgevoerde rapport 'review realisatie natuurdoelen', een rekenkamerbrief aan het DB gestuurd.

In het briefadvies van de Rli wordt aangegeven dat het realiseren van de doelen die Nederland in 2027 moet hebben behaald op grond van de KRW met het huidige beleid redelijkerwijs niet meer mogelijk is.

Dit sluit aan bij eerder genoemde rapport van de Rekenkamercommissie, waarvan de samenvattende conclusie was *“dat zonder aanvullende maatregelen de realisatie van de natuurdoelen zoals geformuleerd in de Maatwerkovereenkomst in 2027 voor 100% gerealiseerd zullen worden. Voor 2021 zal dat zeker niet het geval zijn.”*

Als Nederland niet tijdig aan de Kaderrichtlijn Water (KRW) voldoet en zich ook niet met succes kan beroepen op de uitzonderingsbepalingen, zijn de consequenties drieledig, namelijk ecologisch (slechte waterkwaliteit- en kwantiteit en daarmee ook gezondheid), economisch (ongewenste effecten voor drinkwaterwinning, industrie en landbouw) én juridisch. Zo kunnen belanghebbenden bij de nationale rechter een verbod eisen op het opstarten, uitbreiden of doorzetten van activiteiten met negatieve gevolgen voor het watersysteem. Dergelijke activiteiten kunnen overigens ook nu al (dus vóór 2027) op grond van de KRW juridisch worden ingeperkt door nationale rechters of het Hof van Justitie van de EU, zoals buiten Nederland ook al is gebeurd. Verder kan de Europese Commissie Nederland in gebreke stellen en het Hof van Justitie van de EU kan Nederland boetes of dwangsommen opleggen.

In de rekenkamerbrief uit de Rekenkamercommissie haar zorgen over de impact voor (ook waterschap) Aa en Maas, indien de KRW-doelen niet op tijd worden gerealiseerd. De rekenkamerbrief is ter kennisname van het algemeen bestuur van 13 oktober 2023 gebracht, met inbegrip van onderstaande reactie van het DB (per brief van 3 oktober 2023):

“We hebben kennis genomen van uw brief van 23 juni 2023 waarin u uw zorgen heeft geuit over de impact voor waterschap Aa en Maas, indien de KRW doelen niet op tijd gerealiseerd worden en dat het aan het Algemeen Bestuur is om te bezien of het huidige maatregelenpakket nog adequaat is en of Aa en Maas op de huidige voet kan blijven koersen op het halen van de doelen, of dat een bijstelling nodig is.

Als reactie hierop kunnen we u mededelen dat de Universiteit Utrecht (UU) in opdracht van de Brabantse Waterschapsbond (NBWB) een onderzoek gedaan heeft naar de belangrijkste juridische dilemma's van de implementatie en uitvoering van de KRW door de Brabantse waterschappen. Daarnaast zijn er ook aanbevelingen gedaan. Recent is het rapport van de UU verschenen en besproken in de vergadering van de NBWB. Afgesproken is dat Brabantse waterschappen de aanbevelingen tot eind 2023 uitwerken, ieder voor zich en samen. Daarbij wordt gekeken of het lopende 'KRW-uitvoeringsprogramma' kan worden aangescherpt. Waar nodig worden aanvullende acties voorgesteld en wordt daarbij, waar mogelijk, een link gelegd met de sporen en actielijnen van het nationaal KRW Impulsprogramma. Eind 2023/begin 2024 worden de voorgestelde aanscherpingen/aanvullende acties op een passend moment in de algemeen besturen van De Dommel, Aa en Maas en Brabantse Delta besproken.”

Hoofdstuk 4 Groslijst

Conform het 'Reglement van orde van de Rekenkamercommissie' wordt een groslijst bijgehouden met potentiële onderzoeksonderwerpen.

Het betreft een niet uitputtende lijst, welke aangevuld kan worden met onderwerpen welke hoog op de agenda staan van het bestuur. De groslijst kan dienen voor de nieuwe rekenkamer om uit te putten. Met deze groslijst draagt de Rekenkamercommissie het stokje over aan de nieuwe rekenkamer.

Onderwerp		Toelichting
1	Waterkeringstaak	Onderzocht in 2012 door RKC AGV (door extern bureau). Vraagstelling: Op welke wijze geeft het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht invulling aan haar kerntaak op het gebied van veilige waterkeringen? Met andere woorden: Wat is het beleid en hoe verloopt de uitvoering in de praktijk? Het onderzoek richt zich op beleid en uitvoering van zowel de primaire als regionale keringen. Het gaat daarbij om preventie van overstromingen door het op orde houden en brengen van de waterkeringen en het beheersen van risico's bij overstromingen door te sturen op de ruimtelijke inrichting.
2	Contract-management	Hoe wordt de opvolging van afspraken bewaakt? Voor afspraken/toezeggingen in het AB vindt bewaking plaats via het adviseringsoverzicht. Echter ten aanzien van de opvolging van verplichtingen/ afspraken op grond van overeenkomsten (contractmanagement) zijn voorbeelden bekend dat dit niet goed geborgd is (bijvoorbeeld overeenkomst met Attero Cuijk; toegezegd is dat jaarlijkse een evaluatie wordt aangeboden; dit gebeurt pas na rappél). Hoofdvraag zou kunnen zijn hoe het contractmanagement is georganiseerd?
3	Rwzi 's-Hertogenbosch	De rwzi 's-Hertogenbosch is recentelijk verbouwd. Bij de verbouwing zijn afspraken gemaakt met een bierbrouwer en de Afvalstoffendienst voor de levering van gas vanuit de biogasinstallatie. Er resteerden nog enkele punten om de zuivering volledig operationeel te krijgen, zoals geuroverlast en vergisting. Het DB heeft diverse maatregelen genomen om dit in goede banen te leiden en op te lossen. De Rekenkamercommissie wil te zijner tijd, na implementatie van de maatregelen, een beeld krijgen van de mate waarin de doelen en aanpalende afspraken met bierbrouwer en Afvalstoffendienst gerealiseerd zijn (bezien vanuit doelmatigheid en doeltreffendheid) inclusief de effectiviteit van de getroffen maatregelen..
4	Informatisering	In het licht van de verdere professionalisering van de digitalisering en informatisering (digitale transformatie) van bedrijfsvoeringsprocessen van het waterschap worden momenteel vele acties ondernomen en investeringen gedaan. De Rekenkamercommissie wil graag in beeld brengen hoe het algemeen bestuur de vinger aan de pols houdt v.w.b. de doelmatigheid en effectiviteit van deze investeringen (in welke mate draagt het bij aan de doelen van het waterschap.).
5	Strategische sturing	Of en op welke wijze wordt het AB in de positie gebracht om de strategie van het waterschap vorm te geven? Krijgt het AB voldoende gelegenheid om de kaders te bepalen voorafgaand aan de totstandkoming van koersbepalende beleidsstukken zoals het Waterbeheerplan? Als de kaders door het bestuur kunnen worden bepaald, dan kan het bestuur meer op hoofdlijnen sturen in plaats van op concrete maatregelen, ontwerpen en plannen. Immers dit

Onderwerp		Toelichting
		zou logischerwijs moeten voortvloeien uit de vooraf door het AB vastgestelde strategische kaders (voorbeeld assetmanagement).
6	Biodiversiteit stimuleren met bestaande middelen	Het waterschap besteedt jaarlijks veel geld aan het onderhoud van de watergangen (baggerwerkzaamheden, maaien en opruimen slootmaaisel e.d.) en investeert in maatregelen om verdroging tegen te gaan. De onderzoeksvraag is of en hoe met deze bestaande middelen de biodiversiteit kan worden gestimuleerd.
7	Hittestress voorkomen met water	Door de klimaatverandering neemt de hitteproblematiek in bebouwd gebied toe. Op welke wijze kan water ingezet worden om hittestress te voorkomen of te bestrijden?
8	BBWP: Bedrijfs Bodem Waterplan	Het bedrijfswaterplan is/wordt doorontwikkeld naar een bedrijfsbodemwaterplan. Wat is de stand van zaken, hoe functioneert het gebruik van bedrijfsbodemwaterplannen en wat levert dat op?

Hoofdstuk 5 Nawoord

De huidige Rekenkamercommissie heeft zich de afgelopen jaren met veel plezier ingezet voor het algemeen bestuur van het waterschap.

De Rekenkamercommissie dankt de AB-leden, DB-leden, organisatie en in het bijzonder de secretaris en onderzoeker die de commissie hebben bijgestaan.

Colofon

Jaarverslag 2023

Opdrachtgever

Rekenkamercommissie

Status

Definitief

Auteur

Rekenkamercommissie Aa en Maas

gecontroleerd door

Rekenkamercommissie Aa en Maas

vrijgegeven door

Voorzitter Rekenkamercommissie

's-Hertogenbosch, 29 december 2023

Secretariaat

Alle stukken, bestemd voor de Rekenkamercommissie, worden via het postadres van het waterschap of het e-mailadres aan de secretaris van de commissie gezonden.

Waterschap Aa en Maas
Pettelaarpark 70
5216 PP 's-Hertogenbosch
tel 073 615 66 66
fax 073 615 66 00

info@aaenmaas.nl

© waterschap Aa en Maas. Alle rechten voorbehouden